
Filmový publicista Štefan Vraštiak získal cenu za celoživotné dielo

V utorok 16. apríla 2013 sa v priestoroch Dvorany MK SR na Námestí SNP v Bratislave udeľovali Ceny ministra kultúry. Noví držiteľia boli ocenení za významný konkrétny čin v predchádzajúcom roku, za celoživotné dielo alebo za prínos v rôznych oblastiach umenia. Medzi ocenenými je aj dlhoročný pracovník Slovenského filmového ústavu (SFÚ), zároveň aj jeho niekdajší riaditeľ Štefan Vraštiak, ktorý si cenu ministra prevzal za celoživotný prínos do slovenskej kinematografie.

Štefan Vraštiak, rodák zo Žaškova, celý svoj život zasvätil filmu. Cenu za celoživotný prínos v oblasti slovenskej kinematografie a audiovizie získal za mapovanie bielych miest v jej dejinách. Cenu nevníma len ako ohodnotenie svojej doterajšej práce. „*Nechápem ho ako bodku za svojou 44-ročnou prácou pre slovenskú kinematografiu, ale ako inšpiráciu a povzbudenie pri realizácii ďalších pripravovaných aktivít,*“ povedal v súvislosti s jej udelením. Jeho slová potvrdzuje aj večne aktívny prístup k našej filmovej histórii, a tiež jeho dlhoročná práca ako filmového publicistu. „*Momentálne mám rozpracované viaceré kroniky. Ide o Dejiny Slovenského filmového zväzu, Dejiny Klubu filmových novinárov a Cien slovenskej filmovej kritiky, ďalej zborníky 30 rokov Klubu priateľov českej kultúry (KPČK) Bratislava, Ceny slovenským filmom a tvorcom 1932 – 2012, Festivaly českých a slovenských filmov 1959 – 1991.*“ S jeho menom sa v slovenskej kinematografii a audiovizii v súčasnosti spája predovšetkým udeľovanie najstaršej filmovej ceny na Slovensku Igric, ktorej držiteľov za minulý rok sme spoznali len pred niekoľkými dňami, ale aj mnoho ďalších aktivít.

Najvýznamnejšou udalosťou v pôsobení Štefana Vraštiaka v kontexte dejín slovenskej kinematografie je objavenie originálneho filmu *Jánošík* z roku 1921 režiséra Jaroslava Siakela. V tejto súvislosti sa Vraštiak v roku 1991 pri príležitosti 70. výročia vzniku Siakelovho filmu stal aj autorom publikácie *Jánošík 1921 – historická rekonštrukcia o prvom slovenskom celovečernom hranom filme*. Okrem objavenia filmu *Jánošík*, ktorý ležal vyše 50 rokov v garáži Jána Závodného v Chicagu, má pre Štefana Vraštiaka veľkú hodnotu aj niekoľko ďalších udalostí. „*Ako jeden z riaditeľov SFÚ som sa pričínil o vydanie Dejín slovenskej kinematografie v roku 1997 a stal som sa autorom jej príloh po tom, čo predchádzajúci riaditeľ SFÚ zrušil v ústave oddelenie filmových historikov. Teší ma aj vydanie vyše päťdesiatich zväzkov edície Dokumenty a osemnásť rokov vydávania časopisov Informácie a Kinema v SFÚ, dvadsaťdvaročné vydávanie bulletinu pre novinárov Informácie KFN (Klub filmových novinárov) alebo jedenásťročného organizovania udeľovania Igricov.*“ Všetky tieto aktivity sú výsledkom jeho dlhoročnej faktografickej práce v slovenskej kinematografii.

Diapazón činností Štefana Vraštiaka je však širší. Bol napríklad aj pri objave filmov, ktoré nakrútila Matica slovenská v Juhoslávii v rokoch 1938 – 1942 alebo dokumentov k slovenským filmom *Hanka sa vydáva* a *Strídža spod Hája*. Je tiež autorom niekoľkých knižných historických rekonštrukcií, spoluautorom publikácie *Encyklopédia filmu* alebo časti *FILM* v knihe *Slovensko – Kultúra (I. časť)*. Štefan Vraštiak stál pri zrode slovenských filmových festivalov Etnofilm Čadca, Art Film Trenčianske Teplice a Gay Film Festival Tajov, na iných pôsobil ako porotca, a domáce a zahraničné filmové festivaly navštevuje dodnes aj ako filmový publicista.

V súčasnosti je Štefan Vraštiak už desať rokov predsedom Slovenského filmového zväzu (SFZ) a neúnavným organizátorom udeľovania národných filmových cien Igric a Cien slovenskej filmovej kritiky, zároveň je šéfredaktorom bulletinu Klubu filmových novinárov (KFN) *Informácie*, ktorý založil v roku 1992. Pôsobí tiež ako predseda Kruhu priateľov českej kultúry v Bratislave.

X X X

Mgr. Štefan Vraštiak sa narodil 23. apríla 1942 v obci Žaškov v okrese Dolný Kubín. Vyštudoval filmovú vedu na pražskej FAMU, ktorú absolvoval v roku 1967 diplomovou prácou na tému *Zrod a vývoj slovenského filmu a kinematografie*. Po skončení štúdia sa presťahoval do Bratislavy a začal svoje dlhoročné pôsobenie v Slovenskom filmovom ústave (SFÚ), kde pôsobil nepretržite od roku 1969 do polovice roku 2004, kedy odišiel na dôchodok. Aj v dôchodkovom veku sa v SFÚ venoval vybraným činnostiam a svoj pracovný pomer v SFÚ definitívne ukončil v polovici roka 2011. V roku 2006 získal Cenu slovenskej filmovej kritiky za pätnásťročné redaktorské práce mesačníka KFN Slovenského syndikátu novinárov (SSN) *Informácie KFN*. Udelená mu bola tiež Cena Karla Čapka za propagáciu diela bratov Čapkovicov na Slovensku, ale aj za aktivity súvisiace s česko-slovenskou vzájomnosťou (2005).

Slovenský filmový ústav (SFÚ)

Slovenský filmový ústav (SFÚ) je jediná štátna organizácia v oblasti audiovizie na Slovensku. Jej hlavné úlohy, činnosti a pôsobnosť definuje audiovizuálny zákon č. 343/2007 Z. z. Súčasťou SFÚ je špecializovaný filmový archív. Tvoria ho jedinečné filmové a s filmom súvisiace archívne fondy a zbierky, ktoré sú základom audiovizuálneho dedičstva SR.

Kontakt: Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, Bratislava, www.sfu.sk.

Predajňa Slovenského filmového ústavu – Klapka.sk

Predajňa Klapka.sk sa orientuje na ponuku audiovizuálnych diel, odbornej literatúry a sprievodných grafických materiálov. V predaji má publikácie, časopisy, DVD nosiče z produkcie SFÚ a ďalších slovenských či zahraničných vydavateľstiev, ale aj soundtracky, plagáty a fotosky k slovenským i zahraničným filmom. Ponúka aj možnosť internetového predaja.

Kontakt: Klapka.sk, Grösslingová 43, Bratislava, www.klapka.sk.

Kino Slovenského filmového ústavu – Kino Lumière

Kino Lumière premieta domáce a zahraničné filmové diela, ktoré inde priestor na uvedenie nemajú. Jeho prioritami sú slovenský film, európska kinematografia a archívne kino. Uvádza pravidelné cykly a v jeho priestoroch sa konajú aj prehliadky a festivaly. Sprístupnené sú dve kinosály na prízemí, vstupné sa pohybuje od 2,00 € do 4,00 €.

Kontakt: Kino Lumière, Špitálska 4, Bratislava, www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk